

STRES YARATAN FAKTÖRLERİN OKUL YÖNETİCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

* Dr. Selçuk ÖZDAĞ, ** Eyüp AYDIN, ** Veyis ÜNSAL, ** Mehmet SAYDAM, * Dr. Fahri AKÇAKOYUN

* Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Muğla Üniversitesi, Muğla.

** 75. Yıl Fen Lisesi, Muğla

ÖZET

Örgütsel çerçevede stres yaratan faktörlerin okul yöneticileri üzerine etkileri ile bu faktörlerin okullardaki mevcut durumunun değerlendirilmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda okul yöneticilerinde stres yaratabilecek faktörlerin bir listesi çıkartılmış ve dört dereceli Likert tarzı bir ölçek ile Muğla İli merkezindeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin söz konusu faktörlerden ne derecede etkilendikleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Genel tarama modeline göre yürütülen bu çalışmada önce, ölçeğin geçerliği için faktör analizi, güvenilirliği için de cronbach alpha katsayısı (0,90) uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, maddelerin faktör yüklerinin 0.43 ile 0.78 arasında bir değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Sonra, ölçek müdür ve müdür yardımcılara uygulanmış ve elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. İlk ve ortaöğretim yöneticileri ile müdür ve müdür yardımcıları arasındaki farklılığı bulmak için de bağımsız grup t testi ($p<0,05$) kullanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, okul yöneticilerinin “sıklıkla stresli” olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında; ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin İlk öğretim kurumlarındaki yöneticilere göre, okul müdürlerinin de müdür yardımcılara göre daha stresli olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca stres yaratan faktörlerin ilk ve ortaöğretim kurumlarında “sıklıkla var” derecesine yakın olduğu da görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul, Yönetici, Stres.

ABSTRACT

EVALUATION OF THE STRESS-INDUCING FACTORS BY SCHOOL DIRECTORS

Within the organizational context, the purpose of the study is to investigate the effects of stress-inducing factors on school directors and to assess the current status of these factors at schools. In line with this purpose, a list of the factors that can cause stress for school directors was established and by means of four-point Likert scale, how much the directors of the primary and secondary schools in and around Muğla city are affected by the given factors is examined.

In this study conducted according to general scanning model, for the validity of the scale, factor analysis and for the reliability, cronbach alpha (0,90) were administered. At the end of administrations, the values of factor loadings were found to be ranging from 0.43 to 0.78. Then, the scale was administered to the directors and vice-directors and arithmetic means and standard deviations of the data obtained were calculated. In order to find the difference between primary and secondary school directors and between the directors and vice-directors, independent group t-test ($p<0,05$) was used.

At the end of the study, it was found that the school directors are usually stressful. Moreover, the directors of the secondary schools were found to be more stressful than those of primary schools and the directors were found to be more stressful than vice-directors. And also stress-inducing factors were found to be in the status of “frequently present” in primary and secondary schools.

Key Words: School, Manager, Stress.

GİRİŞ

Bireysel ve örgütsel yaşamın bir gerçekliği olan stres, performans açısından çalışanları, işleyiş açısından örgütleri, nitelik açısından da yaşamı zayıflatan, günümüzün en önemli tehlike kaynaklarından biri olarak görülmektedir. Bu yüzden günümüzde konusunun popülerliği ve bir çok sıkıntı ve karmaşaların açıklanamazlığının sonucu olarak stres, çağın hastalığı olarak değerlendirilmiştir (Özbay,2002:131). Vücudun çeşitli içsel ve dışsal uyaranlara karşı verdiği tepki olarak tanımlanan stres, bireyler üzerinde etki yapan ve onların davranışlarını, başka insanlarla ilişkilerini etkileyen bir kavramdır. Stres, insanları mükemmel olmaya motive edebildiği gibi, çok ciddi rahatsızlıklara da neden

olabilmektedir. Çok az yada çok fazla stres kişinin performans düzeyini etkileyebilmektedir (Warrick,1981:37; Hindle,1998:10).

Stres oluşumunda bir çok boyut etkili olmaktadır. Stres yaratan boyutlar; ‘bireyin kendisi ile ilgili stres kaynakları’, ‘bireyin iş çevresinin yarattığı stres kaynakları’ ve ‘bireyin yaşadığı genel çevre ortamının oluşturduğu stres kaynakları’ olmak üzere başlıca üç ana boyutta ele alınabilmektedir (Pehlivan,1995).

Günümüzde okul yöneticileri, süreci etkileyen bir çok değişkenin hakim olduğu iş ortamlarında çalışmaktadırlar. Özellikle stres yaratan faktörler kontrol altına alınamayacak nitelikte ise, yöneticiler bu ortamda etkili bir performans göstermede zorlanırlar. Eğitim kurumunun amacı ve etkinliği çerçevesinde yöneticilerin düşündükleri şeyleri gerçekleştirememesi ile stres yaratan faktörlerin etkisinin asgariye indirilememesi yöneticilere büyük stres yaşatmaktadır.

Eğitim kurumlarında çalışan yöneticiler, zamanın büyük bölümünü iş ortamında geçirmek suretiyle kendisinden beklenen görev ve sorumlulukları yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Her örgütte olduğu gibi okul yöneticileri de “örgütsel stres” olgusu ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Örgütsel stres, işgörenlerin örgütte hedeflere yeterli düzeyde ulaşamaması durumunun işgörende yarattığı olumsuzluk olarak düşünülmektedir. Okulların da kendine özgü; insan kaynakları, fiziksel kaynaklar, çevre vb. gibi faktörlerden oluşan stres kaynakları vardır.

Örgütsel çerçevede stres yaratan faktörlerin okul yöneticileri üzerine etkileri ile bu faktörlerin okullardaki mevcut durumunun değerlendirilmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

MATERYAL VE METOD

Bu araştırma genel tarama modeline göre yürütülmüştür. Önce, araştırmanın amacı doğrultusunda okul yöneticilerinde stres yaratabilecek bir ifade seti hazırlanmış ve dört dereceli Likert tarzı ölçek üzerinde geçerlik-güvenirlilik çalışması (yapı geçerliliği için Faktör Analizi, güvenirliliği için de Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı uygulaması) yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda; maddelerin faktör yüklerinin 0.43 ile 0.78 arasında bir değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu ölçeğin öz değeri 6.77, açıkladığı toplam varyans değeri ise 42.35 olarak çıkmış, bu değerlerin analiz açısından kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmüştür. Öte yandan, ölçeğin Alfa Katsayısı 0.90 olarak

bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin iç tutarlılık düzeyinin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Daha sonra ölçeğin uygulaması, 2005–2006 öğretim yılında Muğla Merkez ilk ve ortaöğretim kurumlarında görevli yöneticiler üzerinde yapılmıştır. Bu ölçekte yer alan faktörler çerçevesinde, yöneticilerin stres “(1) Beni hiç strese sokmuyor, (2) Beni nadiren strese sokuyor, (3) Beni sıklıkla strese sokuyor, (4) Beni her zaman strese sokuyor” şeklindeki stres algılamaları ve bu faktörlerin okullardaki mevcut durumu “(1) Hiç yok, (2) Nadiren var, (3) Sıklıkla var, (4) Tamamen var” derecelendirilmesinde ölçülmeye çalışılmıştır.

Yöneticilerden elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, gruplar arası farklılığı bulmak için bağımsız grup t testi ($p<0.05$) kullanılmıştır.

Analiz sonucunda ortaya çıkan bulgularla ilgili değerlendirmeler aşağıdaki puan aralıklarına göre yapılmıştır:

“Stres Derecesi”ne yönelik	“Mevcut Durum Derecesi”ne yönelik
Değerlendirmenin puan aralıkları:	değerlendirmenin puan aralıkları:
1.00 - 1.74 Stres yok	1.00 - 1.74 Hiç yok
1.75 - 2.49 Nadiren stresli	1.75 - 2.49 Nadiren var
2.50 - 3.24 Sıklıkla stresli	2.50 - 3.24 Sıklıkla var
3.25 - 4.00 Her zaman stresli	3.25 - 4.00 Her zaman var

BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilerin istatistikî analizleri sonucunda elde edilen bulgular önce tablolaştırılmış ve ardından yorumlanmıştır.

Tablo 1. Yöneticilerin; görev yaptığı kurum, unvan, cinsiyet ve yöneticilik yılına göre dağılımları

DEĞİŞKENLER		f	%
Görev yaptığı kurum	İlköğretim	22	34,9
	Ortaöğretim	41	65,1
	Toplam	63	100
Unvan	Müdür	20	31,7
	Müdür Yrd.	43	68,3
	Toplam	63	100
Cinsiyet	Erkek	56	88,9
	Kadın	7	11,1
	Toplam	63	100
Yöneticilik Yılı	10 yıl ve altı	23	36,5
	11-20 yıl arası	22	34,9
	21 yıl ve üstü	18	28,6
	Toplam	63	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi; yöneticilerin 22’si (%34,9) ilköğretim, 41’i ise (%65,1) ortaöğretim kurumlarında görev yapmaktadır. Bunlardan; 56’sı (%88,9) erkek, 7’si (%11,1) ise kadın olup, 20’si (%31,7) müdür, 43’ü (%68,3) ise müdür yardımcısı unvanına sahiptir. Ayrıca, yöneticilerin 23’ü (%36,5) 10 yıl ve altı, 22’si (%34,9) 11-20 yıl arası, 18’i (%28,6) 21 yıl ve üstü yöneticilik hizmet yılına sahip olduğu da görülmektedir.

İlk ve ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin stres dereceleri incelendiğinde, “destek personelin nitelik sorunu” faktörü $p < 0,05$ düzeyinde, “mevzuatın sık değişmesi” faktörü ise $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Stres yaratan faktörlerin okullardaki mevcut durumunda ise sadece “öğretmen sayısının yetersizliği” faktörü $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Genel olarak değerlendirildiğinde, ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki yöneticiler “sıklıkla stresli” olarak çıkmış ve aralarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır. Ancak, ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin stres derecesi ilköğretim kurumlarındaki yöneticilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. İlk ve ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilere göre, stres faktörlerinin okullardaki mevcut durumu “nadiren” görüldüğü şeklindedir, ancak bunun “sıklıkla var” değerine çok yakın olduğu da dikkat çekmektedir. Ayrıca, stres faktörlerinin mevcut durumunda istatistiksel olarak herhangi bir anlamlılık yokken, ortaöğretim kurumlarındaki mevcut durumun ilköğretim kurumlarına göre daha yüksek olduğu da görülmektedir.

Tablo 2: İlk ve ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin stres faktörleri karşında stres dereceleri ile bu faktörlerin okullardaki mevcut durumu

FAKTÖRLER	GRUPLAR	Stres Derecesi				Mevcut Durum			
		X	SS	t	P	X	SS	t	P
Öğrencilerin yeterli başarıyı göstermemesi	İlköğretim	3,18	,73	,052	,958	2,81	,95	,056	,956
	Ortaöğretim	3,17	,83			2,80	,87		
Öğrencilerin disipline aykırı davranması	İlköğretim	3,00	,87	-1,038	,303	2,40	,66	-,853	,397
	Ortaöğretim	3,21	,75			2,58	,83		
Velilerin okula yeteri kadar ilgi göstermemesi	İlköğretim	2,50	,91	-,884	,380	2,50	1,05	-1,825	,073
	Ortaöğretim	2,70	,87			2,95	,86		
Çevrenin öğrenci üzerine olumsuz etkisi	İlköğretim	2,54	,91	-1,557	,125	2,63	,90	-1,419	,161
	Ortaöğretim	2,87	,74			2,95	,80		
Öğretmenlerin sık hareketliliği (tayinleri)	İlköğretim	2,36	1,00	,479	,634	2,31	1,12	,542	,590
	Ortaöğretim	2,24	,91			2,17	,97		
Öğretmen sayısının yetersizliği	İlköğretim	2,59	1,09	-,424	,673	2,22	1,23	2,265	,027***
	Ortaöğretim	2,70	1,00			1,65	,76		
Öğretmenlerin nitelik sorunu	İlköğretim	2,63	1,09	-1,104	,274	2,13	,88	-1,232	,223
	Ortaöğretim	2,90	,80			2,43	,94		
Destek personelin nitelik sorunu	İlköğretim	2,40	,59	-2,119	,038***	2,31	,89	-1,299	,199
	Ortaöğretim	2,85	,88			2,65	1,03		
Destek personel sayısının yetersizliği	İlköğretim	2,72	,98	-1,304	,197	3,04	,99	,172	,864
	Ortaöğretim	3,02	,79			3,00	1,00		
Destek personelin disiplinsizliği	İlköğretim	2,36	,65	-1,630	,108	2,18	,95	1,394	,168
	Ortaöğretim	2,75	1,01			1,85	,85		
Fiziksel ortamlarla ilgili sorunlar	İlköğretim	2,63	1,00	-,842	,403	2,50	1,05	-,138	,891
	Ortaöğretim	2,85	,96			2,53	,97		
Donanım, araç-gereç yetersizliği	İlköğretim	2,68	,83	-,005	,996	2,45	,91	1,019	,312
	Ortaöğretim	2,68	,96			2,21	,85		
Bilgiye ulaşma araçlarının (kütüphane, internet) yetersizliği	İlköğretim	2,31	,83	-1,452	,152	2,04	,95	,188	,851
	Ortaöğretim	2,65	,91			2,00	,89		
Finansal kaynakların yetersizliği	İlköğretim	2,95	,89	-,606	,546	2,95	,95	,574	,568
	Ortaöğretim	3,09	,88			2,80	1,00		
Mevzuatın sık değişmesi	İlköğretim	1,86	,94	-3,820	,000*	2,36	1,04	-1,442	,154
	Ortaöğretim	2,80	,92			2,75	1,01		
İstenilen okul kültürünün oluşmaması	İlköğretim	2,50	,80	-1,565	,123	2,27	,76	-,569	,571
	Ortaöğretim	2,85	,88			2,41	1,02		
Stres yaratan faktörler	İlköğretim	2,57	,57	-1,722	,090	2,44	,50	-,324	,747
	Ortaöğretim	2,83	,56			2,48	,42		

* p<0,001, ***p<0,05

Müdür ve müdür yardımcılarının stres derecelerinde herhangi bir anlamlı farklılık yokken, stres yaratan faktörlerin okullardaki mevcut durumunda ise sadece “çevrenin öğrenci üzerinde olumsuz etkisi” faktörü p<0,01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Genel olarak değerlendirildiğinde; müdür ve müdür yardımcıları “sıklıkla stresli” olarak çıkmış ve aralarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır. Ancak, müdürlerin stres derecesi müdür yardımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Müdür ve müdür yardımcılara göre, stres faktörlerinin okullardaki mevcut durumu ise “nadiren” görüldüğü şeklindedir, ancak bunun “sıklıkla var” değerine çok yakın olduğu da dikkat çekmektedir. Mevcut durumda da istatistiksel olarak herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır.

Tablo 3: Müdür ve müdür yardımcılarının stres faktörlerine karşı stres dereceleri ile bu faktörlerin okullardaki mevcut durumu

FAKTÖRLER	GRUPLAR	Stres Derecesi				Mevcut Durum			
		X	SS	t	P	X	SS	t	P
Öğrencilerin yeterli başarıyı göstermemesi	Müdür	3,10	,78	-,506	,615	2,65	,87	-,964	,339
	Müd. Yard.	3,20	,80			2,88	,90		
Öğrencilerin disipline aykırı davranması	Müdür	3,15	,87	,048	,962	2,30	,65	-1,572	,121
	Müd. Yard.	3,13	,77			2,62	,81		
Velilerin okula yeteri kadar ilgi göstermemesi	Müdür	2,65	,81	,091	,927	2,70	,97	-,529	,599
	Müd. Yard.	2,62	,92			2,83	,94		
Çevrenin öğrenci üzerine olumsuz etkisi	Müdür	2,70	,92	-,407	,685	2,40	,75	-2,999	,004**
	Müd. Yard.	2,79	,77			3,04	,81		
Öğretmenlerin sık hareketliliği (tayinleri)	Müdür	2,50	1,00	1,238	,220	2,20	,95	-,117	,908
	Müd. Yard.	2,18	,90			2,23	1,06		
Öğretmen sayısının yetersizliği	Müdür	2,85	1,13	,961	,340	2,00	1,02	,786	,435
	Müd. Yard.	2,58	,98			1,79	,96		
Öğretmenlerin nitelik sorunu	Müdür	3,00	,97	1,132	,262	2,35	,93	,096	,924
	Müd. Yard.	2,72	,88			2,32	,94		
Destek personelin nitelik sorunu	Müdür	2,85	,74	1,006	,318	2,55	,82	,056	,956
	Müd. Yard.	2,62	,84			2,53	1,07		
Destek personel sayısının yetersizliği	Müdür	3,05	,82	,805	,424	3,25	,78	1,285	,204
	Müd. Yard.	2,86	,88			2,90	1,06		
Destek personelin disiplinsizliği	Müdür	2,60	,82	-,111	,912	2,10	,91	,792	,431
	Müd. Yard.	2,62	,97			1,90	,89		
Fiziksel ortamlarla ilgili sorunlar	Müdür	2,75	1,11	-,153	,879	2,65	1,03	,682	,498
	Müd. Yard.	2,79	,91			2,46	,98		
Donanım, araç-gereç yetersizliği	Müdür	2,70	,92	,103	,919	2,50	,88	1,235	,221
	Müd. Yard.	2,67	,91			2,20	,86		
Bilgiye ulaşma araçlarının (kütüphane, internet) yetersizliği	Müdür	2,50	1,05	-,238	,813	1,95	,82	-,391	,698
	Müd. Yard.	2,55	,82			2,04	,95		
Finansal kaynakların yetersizliği	Müdür	3,15	,81	,621	,537	2,90	,91	,235	,815
	Müd. Yard.	3,00	,92			2,83	1,02		
Mevzuatın sık değişmesi	Müdür	2,45	1,19	-,137	,892	2,75	1,01	,680	,499
	Müd. Yard.	2,48	,96			2,55	1,05		
İstenilen okul kültürünün oluşmaması	Müdür	2,85	,93	,747	,458	2,30	,86	-,373	,711
	Müd. Yard.	2,67	,83			2,39	,97		
Stres yaratan faktörler	Müdür	2,80	,68	,513	,610	2,47	,54	-,028	,978
	Müd. Yard.	2,72	,52			2,47	,41		

**P<0,01

SONUÇ

Bu çalışmada, yöneticilerin etkilendikleri stres kaynakları Schefer'in (1987:312) örgütsel düzeyde ele aldığı gibi ele alınmış ve bu şekilde tartışılmıştır. Schefer, örgütlerde yöneticilerin etkilendikleri stres kaynaklarını sadece örgütsel düzeyde ele almış ve bunları; örgütsel politika, örgütsel yapı ve örgütsel süreçlerden oluşan örgütsel özelliklerle ilgili stres kaynakları ve çalışma koşulları, bireyler arası ilişkiler, iş gerekleri ve rol özelliklerinden oluşan iş gerekleri ve rol özellikleriyle ilgili stres kaynakları olarak sınıflandırmıştır.

Şahin (1996:131) yaptığı bir araştırmada; öğrencilerin okul dışında kazandıkları olumsuz davranışları, öğretmen ile destek personelin nitelik ve nicelik sorununu, öğretmen atamalarının zamanında yapılmamasını, fiziksel ve finansal kaynakların yetersizliğini, okulda öğrencilere kazandırılmak istenilen davranış ile çevredeki davranışların

çakışmasının olumlu gelişebilecek eğitim sürecine bir engel olarak görüldüğünü bildirmektedir. Buna paralel olarak Erol (1995,68) da araştırmasında, bir okul ortamında personel, araç ve gereç eksikliğini, finansal kaynakların yetersizliğini ve mevzuatın günün şartlarına uygun olmamasını okul müdürlerinin görevlerini başarmada karşılaştıkları engeller olarak bulmuştur. Öte yandan Can ve Duman (2006:337), yöneticilerin mevzuatın karışık olmasını önemli stres nedeni olarak gördüklerini bildirmektedirler. Bunun yanında, Ekinci ve Ekinci (2003:108) örgütsel stres kaynakları içerisinde en önemli stres kaynağını bürokratik işlemler olarak belirtmektedirler. Gümüseli (1996:207) de, maddi kaynak yetersizliğini eğitim yöneticilerinin etkinliğini sınırlayıcı bir etken olarak görmektedir. Tüm bu araştırmalarla yaptığımız çalışmanın sonuçlarının birbirlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çalışma sonunda okul yöneticilerinin “sıklıkla stresli” olduğu görülmüştür. Bunun yanında, ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin ilköğretim kurumlarındakilere göre, okul müdürlerinin de müdür yardımcılarına göre daha stresli olduğu anlaşılmıştır. Stres yaratan faktörler ilk ve ortaöğretim kurumlarında “nadiren var” derecesinde çıkmış, ancak bunun “sıklıkla var” derecesine yakın olduğu da görülmüştür.

Aşırı derecedeki örgütsel stres, negatif bir etki yaparak yöneticilerin bedensel ve zihinsel sistemine yüklenerek işlemez hale getirebilir. Bunun sonucunda, motivasyonun kaybolması, performansın düşmesi, yaratıcılığın azalması, hataların çoğalması gibi işi etkileyen, çeşitli hastalıkların ortaya çıkması gibi de bireyin kendisini etkileyen negatif sonuçlar doğurabilir. Böylelikle, stresli bir ortamda çalışan okul yöneticisinin verimsizleşmesi durumu eğitim sürecine de olumsuz yansıyabilir. Bundan dolayı yöneticilerin okul ortamında hangi durumların strese neden olduğunu ortaya çıkarması, sonrasında da stresle başa çıkacak veya stresi bertaraf edecek önlemleri çalışma ortamında uygulamaya koyması gerekmektedir.

Personel seçimi, atamaların zamanında yapılması, mevzuatın gelişmesi, finansal kaynakların sağlanması, donanım ve araç-gereç temini vb. merkezi yönetimin kararları ile mümkündür. Merkezi yönetim, okul yöneticilerinin daha özerk çalışmasını mümkün kılan düzenlemeler yaparak okullardaki sorunların çözümüne katkıda bulunmalıdır. Bazı problemlerin merkezi yönetimden çözümü oldukça güçtür. Bu nedenle okul yönetiminin yerleştirilmesi ile problemlerin kaynağında çözülmesinde daha etkili olacağı, böylece okulun amaçlarının gerçekleşmesi önündeki engellerin hızla kaldırılabilmesi düşünülebilir.

Okul yöneticilerinin ruh ve beden sağlıklarını korumaları, etkili ve verimli bir okul yaşamını sürdürebilmeleri açısından “stresle başa çıkma” ya da “stres yönetimi” konusunda hizmet içi eğitimine tabi tutulmalarının yararlı olacağı anlaşılmaktadır. Öte yandan yöneticiler ise, stres yönetimi konusunda kendilerini yetiştirmeli ve bu yönde sürekli olarak kişisel gelişimlerinin peşinde koşmaldırlar. Böylece, stres yaratan faktörlere karşı yeni çözümler üretme konusunda pratik beceri kazanabilirler.

KAYNAKLAR

- Can, S., Duman, B. (2006). Eğitim Öğretim Teknolojilerinin İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Örgütsel Stres Kaynakları ve Stresle Başa Çıkma Rolü. 6th International Educational Technology Conference, Famagusta, North Cyprus, 19–21 April, s:337.
- Ekinci, H. Ekinci, S. (2003). Yöneticiler Üzerinde Etkileri Açısından Stres Kaynakları ve Bir Uygulama. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXII, Sayı 2, s:108.
- Erol, F. (1995). Okul Müdürlerinin Görevlerini Başarmada Karşılaştıkları Engeller. Eğitim Yönetimi Dergisi, Pegem Yayıncılık, Yıl 1, Sayı 1, s: 68.
- Gümüşeli, A.İ. (1996). Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliğini Sınırlayan Etkenler. Eğitim Yönetimi Dergisi, Pegem Yayıncılık, Yıl 2, Sayı 2, , s: 207.
- Hindle, T. (1998). Reducing Stress. London: Dorling Kindersley, , s:10.
- Özbay, Y. (2002). Psikolojik Danışma ve Rehberlik - Kişisel Rehberlik. Pegem Yayıncılık, Ankara, , s:131.
- Pehlivan, İ. (1995). Yönetimde Stres Kaynakları. Pegem Yayınları, Ankara.
- Schefer, W. (1987). Stress Management For Wellness. Holt, Rinehart and Winston, New York, , s:312.
- Şahin, A.E (1996). Okul Müdürlerinin Eylemleri Planlayıp Uygulamada Karşılaştıkları Engeller. Eğitim Yönetimi Dergisi, Pegem Yayıncılık, Yıl 2, Sayı 1, , s: 131.
- Warrack, D.D. (1981). Managing The Stress of Organization Development. Training and Development Journal, April 37–41.